

Janusz Gręźlikowski

"Przygotowanie do sakramentalnego małżeństwa", red. Andrzej Pryba, Kazimierz Biskupi 2006 : [recenzja]

Ius Matrimoniale 12 (18), 217-222

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Przygotowanie do sakramentalnego małżeństwa, pr. zb. pod red.
ks. dra Andrzeja Pryby MSF, Kazimierz Biskupi 2006, 158 s.**

Publikacja została wydana przez Wydział Teologiczny im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Sekcja w Kazimierzu Biskupim oraz Referat Duszpasterstwa Rodzin Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny w Kazimierzu Biskupim, a jej redaktorem jest rektor Wyższego Seminarium Duchownego Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny w Kazimierzu Biskupim ks. dr Andrzej Pryba. Jest ona owocem ogólnopolskiego sympozjum poświęconego przygotowaniu do małżeństwa, jakie odbyło się w dniach 3 i 4 lutego 2005 roku w powyższym seminarium, aczkolwiek publikacja wprost tego nie zaznacza i nie informuje czytelnika o tym fakcie.

Publikacja jak zaznaczył jej redaktor pragnie stanowić pewnego rodzaju wprowadzenie do dyskusji na temat kształtu kościelnego przygotowania do sakramentu małżeństwa. Treść publikacji stanowią: *wprowadzenie* zatytułowane *Przygotowanie do sakramentu małżeństwa* (s. 5-7), autorstwa ks. A. Pryby oraz osiem tematycznych referatów z wspomnianego sympozjum, *artykułów*: o. K. Lubowieckiego OMI nt. *Inspiracje duszpasterskie w dokumencie Papieskiej Rady ds. Rodziny „Przygotowanie do sakramentu małżeństwa”* (s. 9-19), ks. M. Polaka pt. *Społeczno-kulturowe uwarunkowania duszpasterstwa narzeczonych* (s. 21-50), ks. J. Gręzlikowskiego nt. *Czynności kanoniczne poprzedzające zawarcie małżeństwa kościelnego dziś – sugestie i postulaty* (s. 51-93), o. K. Knotza OFM Cap pt. *Świętość aktu małżeńskiego wezwaniem dla narzeczonych* (s. 95-105), J. Grzybowski pt. *Podstawy przygotowania do sakramentu małżeństwa w świetle „Wieczorów dla zakochanych”* (s. 107-120), ks. W. Szewczyka nt. *„Co” i „jak” – czyli o treści i formach przygotowania bliższego do sakramentu małżeństwa* (s. 121-134), A. Sienkiewicz-Górnickiej pt. *Przygotowanie do małżeństwa sakramentalnego. Wpływ bliższego i dalszego otoczenia* (s. 135-146) i Z. Nosowskiego pt. *Do czego przygotowuje przygotowanie do sakramentu małżeństwa?* (s. 147-155).

Jak zaznaczył we *wprowadzeniu* ks. A. Pryba, przyczynkiem do powstania książki było pojawienie się opracowanego przez Radę do

spraw Rodziny przy Konferencji Episkopatu Polski, a przyjętego 1 maja 2003 r. podczas 322 Zebrania Plenarnego tej Konferencji dokumentu zatytułowanego *Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin*, które pragnie zaofiarować małżeństwu i rodzinie systemową pomoc i wsparcie w duszpasterstwie rodzin oraz proponuje nowe rozwiązania służące nadaniu życiu małżeńskiemu i rodzinnemu właściwego kształtu i wymiaru chrześcijańskiego. Tym samym można i należy powiedzieć, że publikacja wpisuje się w nurt dyskusji jaka toczy się w Kościele polskim na temat skutecznego przygotowania do sakramentu małżeństwa, jak też pragnie wnieść nowe treści do tego przygotowaniu i mu służyć.

Dlatego tematyka poszczególnych artykułów mówi o potrzebie przygotowania do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny chrześcijańskiej, społeczno-kulturowych uwarunkowaniach tego przygotowania i duszpasterstwa narzeczonych. strukturze, formie, treści i przebiegu przygotowania, kanonicznych czynnościach poprzedzających zawarcie małżeństwa oraz wymogach jakie stawia prawo kanoniczne wobec duszpasterzy i narzeczonych. Publikacja uzasadnia konieczność przygotowania do małżeństwa i podkreśla to do czego przygotowuje przygotowanie do sakramentu małżeństwa. Zwraca uwagę na to, iż by myśleć o małżeństwie jako sakramencie i drodze do świętości małżonków, potrzeba ze strony zawierających małżeństwo wiary, katolickiego wychowania, dojrzałości, odpowiedzialności oraz wiedzy czym jest chrześcijańskie małżeństwo. Nie wystarcza sam fakt chrztu i odbyta katecheza szkolna, ale potrzeba myślenia kategoriami dobra rodziny i małżeństwa. Ponieważ rodzinne środowisko wiary i zdrowych wartości ulega zlaicyzowaniu, a młodzi często nie posiadają chrześcijańskiej formacji oraz nie wynoszą potrzebnych wartości małżeńskich i rodzinnych z domu, przed Kościołem stoi bardzo konkretne wyzwanie, by takie środowiska tworzyć i wychodzić naprzeciw młodym ludziom w ich przygotowaniu do małżeństwa. Temu celowi ma służyć – jak zaznaczono w publikacji – roczna katecheza parafialna przygotowująca do małżeństwa. Ma ona stanowić konkretną formę dotarcia do młodego pokolenia, a także ma przyczynić się do podjęcia przez przyszłych małżonków budowy wspólnego życia w perspektywie chrześcijańskiej.

Pierwsze przedłożenie ks. K. Lubowieckiego OMI zatytułowane *Inspiracje duszpasterskie w dokumencie Papieskiej Rady ds. Rodziny „Przygotowanie do sakramentu”* przybliży ten dokument Stolicy Apostolskiej, który został ogłoszony 13 maja 1996 roku i wskazuje w jego świe-

tle na zasadnicze linie, strukturę i treść przygotowania do tego sakramentu. Jest to ważne ze względu na to, iż dokument ten stanowi bazę pracy duszpasterskiej i pomoc w przygotowaniu dyrektorów duszpasterstwa rodzin przez poszczególne Konferencje Episkopatów. Lektura tego tekstu pozwala lepiej zrozumieć czym winno być od strony formy, treści i struktury przygotowanie do sakramentu małżeństwa, a jednocześnie daje możliwość skonfrontowania tych treści z przygotowaniem do małżeństwa w świetle Instrukcji Episkopatu i Dyrektorium Duszpasterstwa Rodzin.

Ks. M. Polak przedstawił *społeczno-kulturowe uwarunkowania duszpasterstwa narzeczonych*. W swoich rozważaniach uświadomił czytelnikowi fakt, iż działalność pastoralna Kościoła uwarunkowana jest z jednej strony jego niezmienną misją, a z drugiej zależy od społeczno-kulturowego kontekstu w jakim realizuje on swoje posłannictwo. Autor wnikliwie przybliży współczesny kontekst życia małżeńskiego i rodzinnego i w jego świetle wskazuje na potrzebę jego uwzględnienia w przygotowaniu do życia małżeńskiego i rodzinnego. Stwierdza, że *społeczno-kulturowe uwarunkowania życia małżeńskiego i rodzinnego nie mogą pozostać bez znaczenia dla współczesnego duszpasterstwa narzeczonych [...] ich pominięcie zmniejszy skuteczność oddziaływania Kościoła w obszarze przygotowania do małżeństwa, którego jednym z celów jest pomoc młodemu człowiekowi w takim rozumieniu i ukształtowaniu wspólnoty małżeńskiej, aby była ona trwała i szczęśliwa* (s. 49-50).

Czynności kanoniczne poprzedzające zawarcie małżeństwa kościelnego – sugestie i postulaty to następne przedłożenie autorstwa ks. J. Gręlikowskiego. Opracowanie przedstawia najważniejsze kwestie odnoszące się do czynności kanonicznych poprzedzających zawarcie małżeństwa, uświadamia i przybliża troskę Kościoła o to przygotowanie oraz wskazuje na przepisy prawne odnoszące się do formy i treści tego przygotowania, jak też omawia wymogi prawne stawiane przez prawodawcę powszechnego i polskiego, mające na celu zabezpieczenie ważności i godności sakramentu małżeństwa. Opracowanie ma charakter nie tylko teoretyczno-prawny, ale również praktyczny, czyli prawnoduszpasterskie, gdyż przybliża i omawia ważną rolę i zadania duszpasterzy w odniesieniu do przygotowania nupturientów do zawarcia małżeństwa, jak też prawidłowego przeprowadzenia badania kanonicznego narzeczonych.

Interesujący tekst autorstwa o. K. Knotza OFMCap. (autora książki pt. *Akt małżeński. Szansa spotkania z Bogiem i współmałżonkiem*, Kra-

ków 2003) podejmuje temat świętości aktu małżeńskiego jako wezwania dla narzeczonych. Ten trudny i kontrowersyjny temat został przedstawiony w sposób bardzo ciekawy i przekonujący. Autor zachęca duszpasterzy, aby mówiąc podczas konferencji przedślubnym narzeczonym o seksualności ukazać ten temat w trzech płaszczyznach – obecności przeżyć duchowych w akcie małżeńskim, dowartościowania przeżycia przyjemności duchowo-cieleśnej małżonków i przedstawienie antyludzkiego i antyduchowego charakteru antykoncepcji. Zdaniem autora, ukazanie aktu małżeńskiego w takiej perspektywie, pomoże narzeczonym w zrozumieniu sensu i wartości nauczania Kościoła na temat współżycia seksualnego przed ślubem.

J. Grzybowski – lider ruchu rekolekcyjnego „Spotkania małżeńskie” przedstawił *podstawy przygotowania do sakramentu małżeństwa w świetle doświadczeń „wieczorów dla zakochanych”*, które w ramach przygotowania do sakramentu małżeństwa prowadzi Stowarzyszenie Spotkania Małżeńskie. Autor na tle świadectw prowadzonego od wielu lat przygotowania do małżeństwa ukazuje sam program i formę tego przygotowania, jak też jego zadania i cele. Ta forma przygotowania do zawarcia małżeństwa, zdaniem autora, daje narzeczonym możliwość zakosztowania dialogu między nimi, tak ważnego w życiu małżeńskim, a także przekonania się o jego wartości.

Następne przedłożenie autorstwa ks. W. Szewczyka zatytułowane „*Co*” i „*jak*” – czyli o treści i formach przygotowania bliższego do sakramentu małżeństwa omawia i wskazuje jakie metody i środki zastosować winni duszpasterze prowadzący przygotowanie do zawarcia małżeństwa ażeby ich propozycja była przez odbiorców przyjęta, zaakceptowana i wprowadzona w życie. Przestrzega prowadzących przygotowanie przed spływaniem treści tego przygotowania, a z drugiej strony zachęca do korzystania z różnych form celem ulepszenia przekazu Bożej wizji małżeństwa i rodziny. Przybliży i omawia trzy programy amerykańskie (dwa katolickie i jeden protestancki) przygotowania do małżeństwa i konfrontuje je z obowiązującym ustawodawstwem i dokumentami Kościoła. Jednocześnie podaje kilka postulatów praktycznych w odniesieniu do przygotowania bliższego do sakramentu małżeństwa w Polsce.

Wpływem bliższego i dalszego otoczenia na przygotowanie do małżeństwa sakramentalnego zajęła się p. A. Sienkiewicz-Górnicka. W swoim tekście wskazała w sposób przekonujący na wielkie znaczenie wpływu bliższego i dalszego otoczenia człowieka (rodziców, rodziny, kole-

gów i koleżanek, środowiska wychowawczego, szkoły, Kościoła). *Ażeby małżeństw żyjących po sakramencie małżeństwa sakramentalnie było więcej* – zaznaczyła autorka – należy w przygotowaniu do małżeństwa zwrócić uwagę na wielką rolę najbliższego otoczenia dziecka, na jego edukację religijną *przede wszystkim własnymi rękoma* (chodzi o rodziców), a dopiero później *rękoma nauczycieli, katechetów, wychowawców* (s. 137-139). Autorka zwróciła nadto uwagę na wielki sens zaręczyn w przygotowaniu do zawarcia małżeństwa.

Autorem ostatniego artykułu pt. *Do czego przygotowuje przygotowanie do sakramentu małżeństwa* jest Z. Nosowski – redaktor naczelnny miesięcznika „Więź”. Znajdujemy tutaj ciekawe odpowiedzi na banalne pytania, aczkolwiek w rzeczywistości bardzo ważne i trudne, a mianowicie: do czego naprawdę realnie przygotowuje kościelne przygotowanie do sakramentalnego małżeństwa?, do czego powinno przygotowywać?, do zawarcia małżeństwa czy do przeżywania go?, jaki jest cel kościelnych katechez przedmażeńskich? Swoje bardzo praktyczne i przemyślane uwagi autor konstatuje: *im głębiej zrozumiemy i docenimy małżeństwo w Kościele, tym lepiej będziemy mogli przygotować młodzież do małżeństwa i tym skuteczniej będziemy mogli przekonywać innych, że warto żyć w małżeństwie* (s. 155).

Omawiana publikacja, wydana dość starannie przez Wydawnictwo „Bernardinum” z Pelplina, zasługuje na zauważenie, a jej treści godne są polecenia alumnom przygotowującym się do życia kapłańskiego i duszpasterskiego, jak też samym kapłanom – duszpasterzom prowadzącym w parafiach przygotowanie do zawarcia małżeństwa. Lektura książki uświadomi czym jest i czym być powinna roczna katecheza przedmażeńska przygotowująca do sakramentalnego małżeństwa, pobudzi do refleksji i nowego spojrzenia na możliwości jakie niesie katecheza przedmażeńska oraz uwarząliwi na potrzebę i konieczność przeprowadzenia przedślubnych czynności kanonicznych, zgodnie z przepisami prawa kościelnego, z wielką troską o godziwe i ważne zawarcie małżeństwa kanonicznego. Jest to tym bardziej ważne i znaczące, gdyż wielu młodych pragnących dzisiaj zawierać małżeństwo sakramentalne często z dala jest od Kościoła i jego nauki o małżeństwie. Gorliwie, dobrze i zgodnie z wytycznymi Kościoła przeprowadzone przygotowanie do zawarcia małżeństwa – do czego zachęca prezentowana publikacja – w jakimś stopniu będzie stanowiło inspirację chrześcijańskiej formacji młodych ludzi oraz przyczyni się do podjęcia przez przyszłych małżonków budowy wspólnego życia w per-

spektywie chrześcijańskiej. Publikacja, oprócz wskazań i dyspozycji prawno-duszpasterskich, daje czytelnikowi, a przede wszystkim duszpasterzom – wielkie bogactwo propozycji co do treści i formy przygotowania do zawarcia małżeństwa i wskazuje na skuteczne formy dotarcia do młodego pokolenia.

Ks. Janusz Gręźlikowski